

כיצד צריכה ישראל להגיב על איומי הממשל להטיל עליה אמברגו נשק?

18.10.2024 | זכי שלום written by

את תביעותיו של הממשל מישראל בהקשר לסיוע ההומניטארי ברצועת עזה יש להבין בראש ובראשונה על רקע המצוקה הקשה אליה הוא נקלע בימים אלה, בעיקר בגלל מצבו העגום בסקרים לקראת הבחירות לנשיאות שייערכו ב-5 בנובמבר 2024. הנשיא וסגניתו המועמדת לנשיאות, האריס, רואים בעיניים כלות כיצד "מעשי ידיהם טובעים בים" ואזרחי ישראל, ובראשם, ראש הממשלה, נתניהו, "אומרים שירה". כל האופוריה שנוצרה בקרב המחנה הדמוקרטי לאחר העימות הטלויזיוני בין המועמד הרפובליקני דונלד טראמפ והאריס נעלמה כלא הייתה. ולפי כל התחזיות, אם לא יחול מפנה דרמטי בלתי צפוי, יש לטרמפ את מירב הסיכויים לזכות בבחירות.

בצר לו, נאחז הממשל בכל "משענת קנה רצוף" כדי לשפר את מצבו. הוא מאמין, קרוב לוודאי, כי תביעותיו הבוטות כלפי ישראל ישכנעו את החוגים הפרוגרסיבים ואת האלקטורט המוסלמי במפלגה הדמוקרטית להתייצב בהמוניהם ביום הבחירות כדי להטות את הכף לטובת האריס. כדי להשביע את רצונם של החוגים הרדיקלים במפלגה, נדרש הממשל להפגין יחס של "אדנות" כלפי ממשלת ישראל. והוא אכן מפגין מאמץ עליון כדי להציג לתומכי המפלגה שהוא לא רק מכתוב לישראל את דרכי ניהול המלחמה אלא הוא עושה זאת גם בצורה בוטה ומשפילה על ידי הצבת אולטימטום פומבי לישראל להיענות לדרישותיו תוך שלושים יום.

סביר להניח שאולטימטום של 30 יום לא מניח את דעת המחנה הרדיקלי מכיוון שלהבנתו, במהלך 30 יום אלו, שיפקעו לאחר הבחירות לנשיאות והיוודע התוצאות עם סיכוי לניצחון טראמפ, תוכל ישראל להמשיך ולפעול כפי הבנתה. ייתכן והמחמירים שמבניהם אף חושבים שמדובר כאן בניסיון של הממשל המכהן לטייח או להסתיר את תמיכתו, הלכה למעשה, בפעולותיה של ישראל.

בתוך תוכם יודעים ראשי הממשל שטקטיקות שקופות אלה לא יעזרו להם בצורה משמעותית. תומכיהם דורשים "מעשים של ממש" מול ישראל שיכפו עליה להסכים להפסקת אש בטרם הושלמו יעדי המבצע מנקודת ראותה של מדינת ישראל. דה עקא, הממשל נוכח לדעת שוב ושוב בצמתים שונים במהלך המלחמה, שתביעותיו ואיומיו כלפי ישראל לא ימנעו ממנה לפעול כפי הבנתה, גם אם הדבר נוגד את עמדת הממשל.

מעבר לכך, מתנגדי ישראל בתוך המפלגה רוצים לקבל תשובות ברורות מן הממשל מדוע הוא מפגין נכונות לסייע לישראל במישור הצבאי, כולל על ידי משלוח סוללת הגנה אווירית מתקדמת, וכיצד זה מתיישב עם טענותיו כי הוא פועל לריסונה של ישראל. יתר על כן, הדיווחים על ממדי

ההרס ברצועה בימים אלה ידועים היטב למתנגדי ישראל במפלגה הדמוקרטית. כולם רואים לנגד עיניהם איך הולכת ומתקבעת שליטתה של ישראל בציר נצרים ובציר פילדלפי וכיצד מצליחה ישראל להתקדם במצור על מרכז הכובד המשמעותי האחרון של חמאס בצפון רצועת עזה.

מתנגדי ישראל במפלגה הדמוקרטית תובעים הסברים אמיתיים מן הממשל כיצד בנסיבות הקיימות הוא מתרגם את רחמיו על מצב הפלסטינים ברצועה לצעדים של ממש נגד ישראל. לממשל אין תשובות על כך ומכאן תסכולו ההולך וגובר.

מעבר לכך, תסכולו של הממשל נובע גם מכך שמדינת ישראל אינה מצייתת לו ולתכתיביו בנושא המלחמה. לנגד עיניו נוכח הממשל לדעת שישראל הצליחה לפתח בעצמה פצצה חודרת בונקרים, בכך היא צמצמה באורח משמעותי את התלות שלה בארצות הברית.

הסתייגותו של הממשל ורתיעתו המופגנת מפני התרחבות המלחמה האזורית ובעיקר מפני עימות צבאי ישיר נגד איראן, מכתיבות גם הן את מדיניותו, גם במחיר פגיעה חמורה בביטחון ישראל בגין הישארותן של חמאס וחיזבאללה על מכונן כישויות צבאיות ושלטוניות. הן תוכלנה להשתקם בקלות ובמהירות יחסית, בין היתר, בחסות איראן, הנותרת גם היא על מכונה כראש התמנון ועם היכולת להמשיך ולאיים על ישראל ולחתור להגמוניה אזורית באמצעות ערעור הביטחון והיציבות האזוריים.

איראן וכל רכיבי הציר, בדגש לגבי חמאס וחיזבאללה, צופים בהתנהלות הממשל האמריקאי ומבינים שנפלה ילידיהם הזדמנות אסטרטגית שניצולה ומינופה מחייבים רק עוד מעט התמדה, עיקשות, נחישות והמשך הסרבנות. ההתנהלות של הממשל האמריקאי, אך מובילה, בסופו של יום, להתארכות המלחמה בחזיתות השונות ובהכרח לסבל נוסף של אוכלוסיות האזרחים ברצועת עזה ובלבנון.

אנו סבורים שישראל יכולה לרכז את הביקורת האמריקאית ולייצר מענה מסוים לדרישות הממשל בדרכים יצירתיות. יש דרכים לאפשר סיוע הומניטרי רחב ונגיש יותר לצפון הרצועה מחד גיסא, ועמידה על היגיון המערכה הצבאית הישראלי מאידך גיסא.

למשל, ישראל יכול להקים אזור הומניטארי מצפון לציר נצרים, אליו יוכלו להגיע אזרחים ולקבל את המחסה ואת הסיוע ההומניטרי ולהישאר בו עד לסיום המערכה הצבאית בצפון הרצועה. ישראל תוכל להצהיר אודות האפשרות של אותם אזרחים לשוב לצפון הרצועה בכפוף לבידוק ביטחוני קפדני, כדי למנוע הסתננות של אנשי חמאס חזרה לצפון הרצועה בחסות האוכלוסייה האזרחית.

ישראל נמצאת בעמדה מנצחת מול החמאס ויכולה להמשיך את מהלך ריסוקו של מרכז הכובד המשמעותי האחרון של חמאס בצפון הרצועה גם תוך כדי מתן מענה ואפילו חלקי לצרכים ההומניטאריים, כשהיא מדגישה את השתדלותה ובעיקר את ההבחנה הברורה שהיא עושה בין

האוכלוסייה האזרחית לבין חמאס.

בכל מקרה, ארגון הטרור חמאס התפורר באורח משמעותי. אין לו עוד מסגרת צבאית סדורה והוא מנסה עדיין לזנב בנו בדרך של לוחמת גרילה. גם הוא יודע, קרוב לוודאי, שסופו הולך וקרוב.

בנסיבות אלה יכולה מדינת ישראל, כשהיא במעמד של מנצחים, להרשות לעצמה לגלות "נדיבות" מול הממשל ולהיענות לחלק מתביעותיו ובלבד שאין בהן כדי לאיין את מטרת המערכה הצבאית באזור. אנו מעריכים שלא תהיה לכך השפעה רבה על תמונת המלחמה הקיימת, אך יהיה בכך כדי לאותת לממשל האמריקאי שישראל מתחשבת בדעתו ככל שרק ניתן, אבל ממש לא במחיר ויתור על אינטרסים ביטחוניים חיוניים.

האינטרס הישראלי הברור הוא לסיים את המערכה בצפון הרצועה, או את עיקרה, עוד טרם מועד הבחירות בארה"ב, כשהמסר שהיא משדרת לממשל ולקהילה הבינלאומית הוא שהיא ערה לסוגייה הומניטרית ומחויבת לה, ובעיקר שהיא רגישה וקשובה גם לעמדת הממשל האמריקאי ולצרכיו.

אם ייבחר טראמפ כנשיא, מיני-משבר זה ייבלע בדפי ההיסטוריה כהערת שוליים חסרת משמעות. אם תיבחר האריס לנשיאות תצטרך מדינת ישראל לגייס את מיטב המוחות ובעלי הניסיון כדי להתמודד מול ממשל כה לעומתי.

נקווה שבכל מקרה תצליח מדינת ישראל להכניע את שלושת מרכיבי "ציר הרשע": איראן, חיזבאללה וחמאס.

ההיסטוריה של יחסי ישראל-ארה"ב מוכיחה כי בכל מקרה בו פעלה ישראל בניגוד לעמדת הממשל והצליחה לייצר הישג משמעותי, גדלה נכסינותה האסטרטגית בעיני הממשל. במקרה זה, צריכה ישראל גם לשמר את נכסינותה בעיני השחקנים האזוריים ולהבטיח את שינוי המציאות הביטחונית ושיקום ההרתעה.